

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	A.R. Boelens	Datum	15 november 2023
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	11756119
E-mail	a.boelens@utrecht.nl	Onderwerp	Dashbord Werk en Inkomen derde kwartaal 2023
Bijlage(n)	2	Beleidsveld	Werk en Inkomen

Geachte leden van de raad,

We helpen Utrechters om financieel zelfstandig en schuldevrij te worden en te blijven. We ondersteunen Utrechters bij het vinden van werk, stimuleren actief meedoen als werken nog niet kan en we bieden financiële ondersteuning waar nodig. In deze Dashboardbrief informeren we u over belangrijke ontwikkelingen op het gebied van Werk en Inkomen in het afgelopen kwartaal. Bij deze brief ontvangt u standaard twee bijlagen: het Dashboard Werk en Inkomen en de Monitor Werk en Inkomen. In het Dashboard staan de belangrijkste indicatoren voor Werk en Inkomen over het derde kwartaal van 2023. De Monitor geeft in een infographic een beeld van de ontwikkelingen rond het aantal bijstandsuitkeringen.

Stand van zaken parttime werken in de bijstand

In de Dashboardbrief over het tweede kwartaal van 2022 hebben we u geïnformeerd over de mogelijkheden ten aanzien van parttime werk in combinatie met een bijstandsuitkering. In deze Dashboardbrief willen we u verder informeren over de laatste stand van zaken hierover. Met de volgende verbeteringen willen we bijdragen aan stress-sensitieve dienstverlening voor onze inwoners die (gaan) werken naast hun bijstandsuitkering.

Financiële zekerheid

Bufferbudget

Een belangrijke stap voor onze inzet tegen inkomstenonzekerheid is het geplande bufferbudget, dat beoogt schommelingen in inkomsten op te vangen en toekomstige verrekeningen te vermijden. Het bufferbudget is een van de maatregelen die in de herziening van de Participatiewet, de 'Participatiewet in balans', is uitgewerkt. Het wetsvoorstel is in juni ter consultatie aangeboden. De eventuele inwerkingtreding wordt beoogd in januari 2025. Terwijl we streven naar implementatie in januari 2025, willen we benadrukken dat recente ontwikkelingen, zoals het vallen van het kabinet, mogelijk vertraging kunnen veroorzaken en de exacte gevolgen nog onzeker zijn. We onderzoeken

voor de tussentijd alternatieve oplossingen om de groep die het meest te lijden heeft onder inkomstenschommelingen continuïteit en financiële zekerheid te bieden.

Verbeteren huidige dienstverlening

Informatie en ondersteuning

We gaan extra inzetten op het geven van voorlichting over wat de financiële gevolgen zijn als inwoners parttime gaan werken. Dat gaan we doen door de bestaande rondkomengesprekken uit te breiden met deze doelgroep. Via het cliëntenplatform is namelijk eerder het signaal gegeven dat de behoefte bestaat dat iemand van de gemeente meekijkt naar het financiële plaatje bij parttime werk.

Ook gaan we bijstandsgerechtigden die parttime werk hebben aangenomen een uitstroombrief sturen waarin we het aanbod van verschillende vormen dienstverlening toelichten. Zo verwijzen we onder andere naar de Geldzaak, de voorlichtingsbijeenkomsten van U-centraal en het rondkomengesprek. Hiermee gaan we op een actieve manier parttime werkenden informeren over de verschillende mogelijkheden die er zijn rondom hun financiën en administratie.

Automatisch verrekenen van inkomsten

Als gemeente Utrecht hanteren we, in samenwerking met de inwoner, bij parttime werk een geschat bedrag voor de berekening van de aanvullende bijstand. Deze aanpak minimaliseert achteraf te verrekenen bedragen. Bij het indienen van een loonstrook door de inwoner vindt de exacte verrekening plaats. Om de inwoner te ontlasten van deze administratieve taak, zijn we in het tweede kwartaal gestart met het automatisch verrekenen van inkomsten op basis van gegevens verkregen vanuit het inlichtingenbureau. We zijn aanvankelijk begonnen met het automatisch verrekenen van uitkeringen en pensioenen, omdat dit doorgaans stabiele inkomstenbronnen zijn. Afhankelijk van wetwijzigingen, zoals opgenomen in de maatregelen van de Participatiewet in balans, streven we naar uitbreiding van het automatisch verrekenen naar andere inkomstenbronnen voor de doelgroep in een later stadium. Deze benadering draagt bij aan stress-sensitieve dienstverlening en beoogt het maandelijks inleveren van loonstroken door inwoners overbodig te maken.

Verlenging Innovatieregeling Arbeidsmarktregio

De innovatieregeling is door de Arbeidsmarktregio Midden Utrecht in het leven geroepen met subsidie beschikbaar uit het Europese crisisinstrument REACT-EU. De regeling is gericht op werkzoekenden met een bijstandsuitkering die in de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht wonen en die, ondanks het gunstige economische klimaat, nog steeds moeite hebben om toegang te krijgen tot de arbeidsmarkt. Organisaties kunnen via deze regeling subsidie aanvragen om innovatieve projecten te ontwikkelen. Hiermee kunnen ze deze werkzoekenden extra ondersteuning en maatwerk bieden om hen te helpen stappen te zetten richting werk. Deze innovatieve projecten hebben ook als doel nieuwe inzichten en werkwijzen te ontdekken om de doelgroep effectiever te helpen bij re-integratie in de arbeidsmarkt.

Na de eerste subsidieronde, waarin verschillende organisaties financiële steun ontvingen, is er nog € 282.382,- van de in totaal € 735.000,- beschikbaar. Vanwege de voortdurende krapte op de arbeidsmarkt en het resterende budget hebben we de regeling verlengd. In het vierde kwartaal van 2023 is een tweede subsidieronde geopend voor nieuwe innovatieve projecten in de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht.

De regio beoordeelt de effectiviteit van de ingezette innovatieve projecten. Succesvolle methoden en werkwijzen kunnen worden geïntegreerd in het reguliere aanbod. Het beschikbare subsidiebudget wordt naar verwachting volledig benut op basis van de ervaringen uit de eerste ronde.

Onterecht verstrekte U-passen

De U-pas is een van de armoederegelingen van de gemeente Utrecht. Ruim 40.000 Utrechtse inwoners maakt gebruik van de U-pas. Het U-pasjaar loopt van 1 juli tot en met 30 juni van het jaar daarop. Inwoners kunnen op twee manieren een U-pas ontvangen; via de ambtshalve toekenning of handmatige aanvraag. Ambtshalve toekenning is voor inwoners die bekend zijn bij de gemeente Utrecht, zij ontvangen jaarlijks automatisch een U-pas, bijvoorbeeld omdat zij een gemeentelijke uitkering ontvangen. Daarnaast ontvangen AOW-gerechtigden de U-pas automatisch na het eerste jaar dat zij de U-pas aangevraagd en toegekend hebben gekregen, omdat hun inkomen niet meer wijzigt. Alle inwoners die niet in aanmerking komen voor een automatische toekenning of verlenging dienen jaarlijks zelfstandig de U-pas aan te vragen. Middels deze brief informeren we uw raad graag over het onterecht verstrekte U-passen tijdens het pasjaarovergang.

Onterecht verstrekte passen

Er is gebleken dat meerderjarige thuiswonende kinderen automatisch een U-pas hebben ontvangen, omdat hun ouders bekend zijn bij de gemeente (ontvangen een uitkering of zijn bekend bij schulddienstverlening). Formeel ontvangen alleen minderjarige kinderen automatisch een U-pas en moeten de meerderjarige kinderen, als zij recht zouden hebben op een U-pas, deze zelf aanvragen of automatisch ontvangen. Het blijkt dat 2040 personen automatisch een U-pas hebben ontvangen, terwijl ze hier mogelijk geen recht op hebben. Al deze inwoners hebben een U-pas met een tegoed voor volwassenen van € 120,- per pasjaar.

Blokken van de U-pas

We zullen de U-pas van deze jongeren blokkeren. Het tegoed dat al is uitgegeven, zal niet worden teruggevorderd. De inwoners hadden immers kunnen weten dat ze geen recht hebben op een U-pas (voldoen niet aan de voorwaarden). Inwoners die bijna 18 worden ontvangen ieder jaar een brief waarin staat vermeld dat ze vanaf 18 jaar zelf een U-pas moeten aanvragen. Inwoners die toch recht hebben op een U-pas kunnen deze opnieuw aanvragen om weer te activeren. Daarnaast is het ook mogelijk voor inwoners om een maatwerk-aanvraag te doen.

Toezegging (379): De wethouder komt terug op de vraag of mensen die geplaatst zijn op een taalles, kunnen doorstromen naar werk doordat de drempel van taal is weggenomen.

Taal is slechts één van de belemmeringen die inwoners met een bijstandsuitkering kunnen hebben om mee te kunnen doen op de arbeidsmarkt. Er zijn inwoners die door het volgen van taallessen, de taal beter beheersen en stappen richting arbeidsmarkt zetten en uiteindelijk aan het werk gaan. Maar we zien ook inwoners die dat (nog) niet lukt, doordat er ook andere belemmeringen zijn, bijvoorbeeld een beperkte leerbaarheid en/of problematiek op andere leefgebieden. Ook spelen er andere factoren mee zoals de klik met de werkgever en de conjunctuur. Het exacte effect van het volgen van taallessen op de uitstroom naar werk is daarom niet aan te tonen en kan daarom niet worden gemonitord.

Toezegging 250: Q2 of Q3 2023 informeert het college de raad over de kosten van de uitvoering van armoede- /inkomensregelingen, ook in relatie tot het geld dat daadwerkelijk de doelgroep bereikt.

Op 17 oktober jongstleden heeft de Rekenkamer haar [rapport 'Pleisters plakken'](#) naar het bereik en de effectiviteit van de armoedeaanpak in de gemeente Utrecht gepubliceerd. Tabel 3.3 van het

rapport geeft een overzicht van de uitgaven voor armoedebestrijding in de periode 2018 – 2022. Daarin zijn de uitgaven aan armoederegelingen en de apparaatskosten uitgesplitst. Zoals beschreven in het rapport, bestaat de kostentoerekening apparaatskosten uit de uitvoeringskosten van het organisatieonderdeel Werk en Inkomen. Deze kosten (begroting en realisatie) worden door middel van kostentoerekening verdeeld over de programmadoelstellingen waaraan Werk en Inkomen werkt. De directe programmakosten (zoals de uitgaven voor de armoederegelingen en de bijstand) vallen hier niet onder. Ook de overheadkosten maken geen onderdeel uit van de kostentoerekening. Deze worden gemeentebreed begroot en verantwoord onder het programma Overhead. Dit zijn de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces, zoals huisvesting, informatievoorziening, automatisering, inkoop, leidinggevenden, HRM en controllers.

Toezegging 507: Wethouder Voortman zal verder uitwerken hoe er wordt omgegaan met de leennorm en daarop terugkomen bij dashboard Q3 in september.

In de Raad van 22 juni jl. is toegezegd om uitleg te geven hoe er wordt omgegaan met de leennorm voor studenten en de beleidsmogelijkheden bij aanvragen bijzondere bijstand voor aanvullende energievergoeding.

Bijzondere bijstand voor energiekosten is een vorm van individuele bijstand.

Als vaststaat dat aan de voorwaarden wordt voldaan, wordt als laatste beoordeeld of er sprake is van draagkracht. Draagkracht is de mate waarin iemand zelf geacht wordt bij te kunnen dragen in noodzakelijke kosten vanuit een inkomen boven de bijstandsnorm of vanuit vermogen. In de richtlijnen bijzondere bijstand gemeente Utrecht (RBBU) is vastgelegd hoe de draagkracht wordt berekend. Deze draagkrachtregels zijn onverkort van toepassing voor bijzondere bijstand voor energiekosten. Voor studenten en niet-studenten is dit hetzelfde. We mogen geen onderscheid maken in doelgroepen. Wel kan er een afwijkende draagkrachtbepaling per kostensoort worden vastgesteld. Hiervoor is in Utrecht niet gekozen. Voor alle vormen van individuele bijzondere bijstand gelden dezelfde regels voor draagkracht uit inkomen.

Voor studenten met studiefinanciering volgt uit wetgeving dat voor de hoogte van het inkomen uit studiefinanciering altijd wordt uitgegaan van een vast normbedrag. Daarbij is niet relevant hoeveel iemand leent. Iemand kan namelijk over dat norminkomen beschikken. We hebben als gemeente hierin geen beleidsvrijheid.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,